

Izdajatelj in založnik: Zavod RS
za šolstvo

Predstavniki: dr. Vinko Logajč

Uredniški odbor:

dr. Dragica Čuč, Znanstveno-raziskovalno
središče Koper

Bojana Aristovnik, Zgodovinski arhiv Celje
Dragica Babič, Šolski center Celje –
Gimnazija Lava

Jana Bec, Osnovna šola Prule Ljubljana
mag. Mateja Drnovšek Zvonar, Osnovna
šola Polje Ljubljana

Štefan Harkai ml., Osnovna šola Puconci
Brigita Praznik Lokar, Osnovna šola
Danile Kumar Ljubljana

Damjan Snoj, Osnovna šola Preserje
dr. Mojca Šorn, Inštitut za novejšo
zgodovino

Srečko Zgaga, Gimnazija Poljane
mag. Manica Maver, Državni tehniški
zavod Žiga Zois, Trst

Kiti Jurica Korda, Gimnazija Dubrovnik
dr. Daniel Wutti, Visoka pedagoška šola,
Celovec

Odgovorna urednica: dr. Vilma Brodnik
Jezikovni pregled: Tine Logar

Naslov uredništva: dr. Vilma Brodnik,
Zavod RS za šolstvo OE Ljubljana,
Dunajska 104, 1000 Ljubljana,
tel.: 01/236 31 19, faks: 01/236 31 50,
e-naslov: vilma.brodnik@zrss.si

Urednica založbe: Simona Vozelj

Oblikovanje: Studio Aleja d. o. o.

Računalniški prelom:

Birografika BORI d. o. o.

Tisk: Abo grafika d. o. o.

Naklada: 460 izvodov

Naslovnica:

Spomenik žrtvam vseh vojn. Na njen
je napis: »Domovina je ena, nam vsem
dodeljena, in eno življenje, in ena smrt!«
(Oton Zupančič) Spominsko obeležje ima
velik vzgojno-izobraževalni potencial, kot
eno od najpomembnejših spominskih
obeležij iz slovenske zgodovine.

(Foto: dr. Vilma Brodnik.)

Naročila: ZRSS – Založba,

Poljanska c. 28, 1000 Ljubljana, e-naslov:
zalozba@zrss.si, faks: 01/300 51 99

Naročnina: Letna naročnina (2 številki):
33,00 EUR za ustanove, 24,75 EUR za
fizične osebe; 12,50 EUR za dijake,
študente, upokojece; cena posamezne
številke v prosti prodaji je 20,00 EUR.
V cenah je vključen DDV.

© Zavod RS za šolstvo, 2021

Revija je vpisana v razvid medijev, ki ga vodi
Ministrstvo za kulturo pod zaporedno številko
578. Vse pravice pridržane. Brez založnikovega
pisnega dovoljenja ni dovoljeno nobenega dela
te revije na kakršenkoli način reproducirati,
kopirati ali kako drugače razširjati.

Ta prepoved se nanaša tako na mehanske oblike
reprodukcije (fotokopiranje) kot na elektronske
(snemanje ali prepisovanje na kakršenkoli
pomnilniški medij).

REVIJI NA POT

»Tujec, ko prideš v Sparto, povej, da še zmeraj ležimo v klancu stražarji zvesti, kakor je vèlel ukaz.«

Spominski epitafor spartanskim branilcem v bitki pri Termopilah

(Herodot iz Halikarnasa (izdaja 2003). Zgodbe, 7–228. Poslovenil Anton Sovrè. Ljubljana:

Slovenska matica, str. 575.)

Pričujoča tematska številka revije izpostavlja kulturo spominjanja pri pouku zgodovine. Uvodne članke so napisali koroški raziskovalci in pedagogi dr. Daniel Wutti in prof. Eva Hartmann z Visoke pedagoške šole v Celovcu ter dr. Nadja Danglmaier z Univerze Alpe – Adria v Celovcu.

V člankih so razloženi temeljni pojmi in teorije kulture spominjanja. Komunikativni spomin ohranjajo časovne priče dogajanja, za njimi ostane kulturni spomin, ki je institucionalno shranjen v obliki spomenikov, spominskih obeležij, praznikov, medijev (časopisi, učni načrti, učbeniki idr.), muzejev, arhivov, galerij, knjižnic, prenašajo ga strokovnjaki, med njimi tudi učitelji (prim. Wutti). Predstavljene so konfliktne kulture spominjanja, ki jih predstavljata koroški plebiscit in nacizem (prim. Hartmann, Danglmaier). Opozorjeno je tudi na konfliktni kulturi spominjanja partizanstva in domobranstva v Sloveniji, ki ju akterji niso sposobni razrešiti in pomiriti in zato kažeta rušilno moč in veliko oviro za razvoj slovenske družbe in države. Dragoceno je razmišljanje o konstrukciji kolektivnega spomina v pluralnih družbah, ki dopušča raznolikost brez homogenizacije in hkrati razvoj pripadnosti oz. večpripadnosti kot veliko priložnost za sodobni pouk zgodovine. Bolj kot nacionalna pripadnost je pomembna državna pripadnost. Pripadnost pa se gradi prav prek zgodovinskega spominjanja. Pri pouku naj se dopuščajo različni pogledi in skupna refleksija, ki najširšemu krogu učencev omogoča konstrukcijo inkluzivnega kolektivnega spominjanja, priseljencem pa t. i. sposojene spomine družbe, v katero so se priselili (Danglmaier). Didaktični pristopi, ki so primerni za takšen pluralni, večperspektivni in inkluzivni pouk zgodovine, pa so časovni trakovi s pomembnimi zgodovinskimi dogodki, v katere lahko učenci dodajo pomembne dogodke iz svojega življenja ali življenja svojih družin, mednarodni dnevi obeleževanja spomina (npr. mednarodni dan spomina na žrtve holokavsta), življenjske zgodbe časovnih prič dogajanja, ekskurzije v zgodovinsko pomembne kraje, aktivno in odgovorno državljanstvo (prim. Hartmann).

Koroška je dežela, ki je v novejši zgodovini doživljala hude zgodovinske preizkušnje, katerim so bili zlasti podvrženi Slovenci v času nacizma, različni zgodovinski pogledi obstajajo tudi na koroški plebiscit. V dodiplomskem in podiplomskem izobraževanju učiteljev namenjajo veliko pozornost seznanjanju s sodobnimi didaktičnimi pristopi, kako občutljive teme učencem predstaviti znanstveno korektno in na povezujoč način. Zato so v člankih predstavljeni primeri, ki so lahko zgled tudi za obravnavo občutljivih tem, ki še vedno razdvajajo tudi Slovence tostran Karavank. Izkušnje in primeri pa so še toliko bolj dragoceni, saj Korošci gledajo na dogajanje v Sloveniji z manjšo distanco, a hkrati skrbjo.

Kultura spominjanja je vgrajena v zgodovinopisje kot znanost in v pouk zgodovine. Še vedno navdihuječe se bere ohranjene spomine – zgodbe izpod peresa »očeta zgodovine« Herodota iz Halikarnasa, ki je med drugim ohranil tudi epitafor padlim spartiatom, ki so branili prehod Termopile in tako izkazali svojevrstno zvestobo, dolžnost in odgovornost, s katerimi so prispevali k povezovanju starih Grkov in izgradnji tedanje kulture spominjanja.

Didaktični članki iz rubrike *Izmenjujemo izkušnje* predstavljajo inovativne in uporabne didaktične pristope, kot so virtualne sobe pobega za motivacijo učenja in preverjanje znanja pri pouku na daljavo (Tomaž Smole, Osnovna šola Šmartno v Tuhinju), predstavitev manj znane-ga delovanja Primoža Trubarja v Gorici z delovnim listom za zgodovinsko terensko delo po stari Gorici (Vanja Sossou), zgodovinsko terensko delo za spoznavanje zgodovine domačega kraja Dobrne prek stavbne dediščine (Karmen Lešnik, Osnovna šola Dobrna) ter vključevanje literarnih del in pričevanj – ohranjenih spominov na služenje vojaškega roka (Bojana Modrijačič Reščič, Šolski center Nova Gorica, Elektrotehniška in računalniška šola). V rubriki *Iz didaktike zgodovine* predstavljamo poglobljeno analizo NPZ iz zgodovine v letih od 2001 do 2020 (dr. Dragan Potočnik in Tina Gregurec, Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru). V rubriki *Predstavljamo* pa objavljamo poročilo z druge mednarodne konference Vzgoja za ljubezen do domovine in države, Imamo svojo državo Slovenijo (Dragica Motik) in poročilo o zborniku o letu 1968 z zgodbami študentskega gibanja v letih 1964 in 1974 (Damjan Snoj, Osnovna šola Preserje).

Vabljeni k branju in soustvarjanju revije Zgodovina v šoli!

Dr. Vilma Brodnik,
odgovorna urednica